

П. В. Голобуцький

Аксельрод Павло (Пінхус) Борисович

АКСЕЛЬРОД Павло (Пінхус) Борисович (парт. псевд. – Александрович; літ. псевд.: Н. Д., Рабочий, Штейнберг; 1850, м. Почеп Мглин. пов. Черніг. губ., нині Брян. обл., РФ – 16. 04. 1928, Берлін) – політичний діяч, публіцист. Один з ідеологів і лідерів меншовиків, спочатку – анархіст, потім – народник, згодом приєднався до с.-д. руху; один з лідерів 2-го Інтернаціоналу, непримирен. противник ленінізму. Навч. у Ніжин. ліцеї та Київ. університеті (від 1872). Був заарешт. за рев. пропаганду серед селян (1874), утік з-під арешту й емігрував до Берліна, згодом – до Женеви. 1875 нелегально приїздив до Росії, співпрацював з г. «Работник» (1876), був одним із засн. і ред. ж. «Община» (1878). На поч. 1879 нелегально повернувся до Росії, в Одесі намагався відновити Пд.-рос. робітн. союз, потім переїхав до С.-Петербурга. Разом із Г. Плехановим, О. Аптекманом та ін. заснував групу «Чорний переділ», що виникла після розколу «Землі і волі». 1880 емігрував, 1881 оселився в Цюриху, де тримав підприємство з виробництва кефіру. 1881, у зв'язку з євр. погромами на Пд. Рос. імперії, захопився ідеєю повернення євреїв на істор. батьківщину – Ізраїль, згодом під впливом марксист. ідеології став противником Бунду і сіонізму. Один із засн. марксист. гуртка «Визволення праці» (1883). Після 1906 жив за кордоном. 1917 повернувся до Росії. Виступав за підтримку Тимчас. уряду, проти більшовиків. Засуджував жовтн. переворот 1917, котрий розцінював як «військовий заколот більшовиків».

Бібліографічний опис:

Аксельрод Павло (Пінхус) Борисович / П. В. Голобуцький // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-43492>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).